

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Живка Методиева Личева

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив

за дисертационния труд на

Мирослав Павлов Димов

на тема **„Възможностите на пластинковите инструменти
при транскрипции на барокови творби”**

за присъждане на образователна и научна степен **„доктор”**
по професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство”,
редовен докторант към НМА „Проф. Панчо Владигеров” – София

Дисертационният труд на Мирослав Павлов Димов е представен в съответствие с нормативните документи за присъждане на образователна и научна степен „доктор”. Трудът е обсъден и предложен за защита на заседание на катедра „Медни духови и ударни инструменти” при НМА „Проф. Панчо Владигеров” – София, състояло се на 16.12.2019 г.

Докторантът, макар и твърде млад, представя богата и разнообразна творческа биография. Възпитаник е на НУМСИ „Христина Морфова” гр. Стара Загора. Завършва бакалавърска и магистърска степен със специалност „Ударни инструменти” при проф. д-р Татяна Кърпарова в НМА „Проф. Панчо Владигеров” – София. През 2015 г. осъществява едногодишно обучение по Европейската програма „Еразъм” в Страсбург – Франция в световната перкусионна школа на професорите Емануел Сежурне, Денис Риедингер и Стефан Фуржеро. Участва в майсторските класове на Татяна Колева, Емануел Сежурне, Богдан Бакану, Ивана Балич и др. Докторантът е хоноруван асистент по ударни инструменти в НМА „Проф. Панчо Владигеров”, хоноруван преподавател по ударни

инструменти в НМУ „Любомир Пипков” – София и артист-оркестрант, солист водач на група в АСО.

Свидетел съм на голяма част от неговата художественотворческа дейност и мога да дам висока оценка за професионалните му качества и постижения. Докторантът е перкусионист с доказана творческа индивидуалност и отговорност. Прекрасен инструменталист (солов, камерен, оркестров), той е предпочитан партньор от много известни музиканти и с успех интерпретира барокова музика и съвременни творби. Като студент участва в над 340 солови и камерни концерта. Особено значими са премиерните концерти на неговите транскрипции на произведения от Антонио Вивалди, Доменико Скарлати, Й. С. Бах и други за пластинкови ударни инструменти. Концертира в България, Франция, Германия, Австрия, Холандия, Италия, Швейцария и Полша. Акцент в репертоара му са и премиерните изпълнения на новосъздадени концерти от Емил Табаков и Емелина Горчева – Мирослав Димов.

Световните премиери на творбите са реализирани от докторанта през 2016 г. на Концерта за маримба, пиано, ударни и струнен оркестър „Необятни светове”, съвместно със съавторката Емелина Горчева и през 2019 г. на Концерта за маримба, вибrafон и тъпан от Емил Табаков. Концертът „Необятни светове” се изпълнява през м. март 2016 г. и със Страсбургската филхармония в рамките на Българското председателство на комитета на министрите на Съвета на Европа в Страсбург. Премиерни изпълнения на тези произведения с различни изпълнители са осъществени в Китай, Австралия, САЩ, Япония и Великобритания, а на Табаков в София, Русе, Варна и Габрово. С активната си концертна дейност докторантът допринася за популяризирането на българската музикална култура у нас и чужбина.

Признание за високите постижения са наградите от конкурси у нас и чужбина: 2012 г. – призьт „Студент на годината” в категория изкуства, за цяла България; 2013 г. – стипендия в конкурс от фондация „Йордан Камджалов”; 2014 г. – първа награда на Интернационален конкурс за ударни инструменти „ПАС Италия” Монтесилвано; 2015 г. – лауреат на

Първи национални награди „Проф. Панчо Владигеров“; 2019 г. – номинация за Кристална лира.

През 2018 и 2019 г. участва като член на жури в Националния конкурс за изпълнение на българска музика „Върбан Върбанов“ и Международния конкурс за изпълнение на немски и авторска музика в Бургас.

Изборът на темата на дисертационния труд не е случаен и е свързан с интересите и професионалната реализация на докторанта. Трудът е посветен на актуална за съвременността проблематика, насочена към епохата на Барока, към нейните художествени постижения и прилагани композиционни похвати. Задълбоченият научен интерес към тази тема безспорно е свързан и с активната изпълнителска дейност, която му дава възможност за по-обстойно запознаване с бароковия репертоар. Опитът му като интерпретатор на творбите е предпоставка за възможността за виждане на изпълнителската проблематика в тези произведения и подробно вникване в същността на съвременните тенденции. Впечатлява професионалният подбор на произведенията, търсенето на неразривната връзка между двете епохи и динамиката на процесите в музикалните произведения, които докторантът проследява и намира отговор на поставените цели.

Обектът и целта в дисертацията са аргументирани от основната идея на изследването да бъдат подробно анализирани транскрибираните барокови творби за маримба и вибрафон, като се изведат и акцентират изпълнителските проблеми, свързани и пряко произтичащи от тях.

Общият обем на дисертационния труд е 151 страници. Съдържа увод, 3 глави, заключение, библиография с 8 заглавия на кирилица и 14 на латиница, 10 нотни материали, 33 нотни примера и интервю с проф. Емануел Сежурне, което допълва и обогатява труда. Докторантът има 3 публикации по темата. Това е първото по рода си научно изследване в българската перкусионна школа с такава проблематика. Акцентът е насочен към разглеждане на редица конкретни задачи, като:

- Проследяване етапите в развитието на пластинковите инструменти маримба и вибрафон.

- Проучване и подбор на бароков материал.

- Проследяване творческата еволюция и паралела между бароковата епоха и съвременността.

- Предлагане структурен план за изследване и анализиране на изпълнителската проблематика при транскрибирането на конкретни произведения.

- Провокиране на интереси за създаване на нови аранжimenti и търсене на актуални решения, подходи и експерименти с класически и съвременни технически средства.

- Доказване, че маримбата е инструмент с големи технически и художествени възможности.

Задачата, която докторантът си поставя да повиши интереса към бароковите творби, интерпретационните търсения и стимула за тяхната сценична реализация е защитена успешно и убедително.

В глава първа „Основни моменти от техническото създаване и характеристиката на маримбата и вибрафона” е направен исторически обзор на тяхното зараждане, развитие и усъвършенстване. Отделено е достойно място на изтъкнати представители корифеи – творци в тази област, допринесли за усъвършенстването на техническите, темброви и качествени характеристики на двата инструмента. С оглед преодоляване на технически и интерпретационни проблеми при интерпретацията на двата стила, бароков и съвременен, са направени необходимите препоръки и решения. „В съвременната практика при изследването на маримбата има тенденция за създаването на два стила на обучение, бароковия и съвременния. Всеки един уважаващ себе си професионалист трябва да положи усилия да проучи както единия, така и другия.” (стр. 48)

В глава втора „Барокът в музикалното изкуство” изборът на проблематиката свидетелства изцяло за сериозността и смелостта на докторанта да се посвети на труден в своята област проблем. „Обръщането в момента към епохата на Барока чрез транскрипции за тези инструменти е

един духовен, естетически мост между класиката и съвременността.” (стр. 67). Твърденията му са обосновани на базата на проведени лични изследвания, на международно призната методическа информация, както и на лични творчески контакти с педагози и изпълнители. Разгледани са естетическите проявления, стила, жанровете и музикалният език, творческите завоевания, национални школи от епохата на Барока, рефлектиращи и върху съвременното музикално изкуство. Проследени са прогресивните тенденции пряко произтичащи от транскрибирането и интерпретирането на барокови опуси, оказали положително влияние в развитието на двата инструмента. Разгледани са прогресивните тенденции на бароковото интелектуално движение през 60-те години на XX век за максимално доближаване до естетиката, замисъла и оригиналното изпълнение на бароковите творби. Докторантът смело преследва и доказва идеята за разкриване на нови художествени перспективи и посоки за приложимостта и възможностите на пластинковите инструменти в бароковите опуси. „Ако решим да го транскрибираме за маримба (Шакона от партита № 2 за соло цигулка от Й. С. Бах) това би ни позволило да развием и дори надградим авторската идея, тъй като материалът е написан брилянтно и би изявил възможностите и на съвременен инструмент като маримбата”. (стр. 68). Съвременните прочити на барокови опуси пораждаат много въпросителни след изпълнителите. Направеният исторически обзор от докторанта дава ясен отговор на тези въпроси. Проследените прогресивни тенденции оказват голямо внимание в развитието на двата инструмента, внасят нов смисъл и приложимост и обогатяват перкусионната култура.

Трета глава „*Материал, резултати и обсъждане при транскрипции и изпълнение на барокови произведения*” е особено ценна, защото представя проблемите при транскрибиране и интерпретация на шест барокови творби. Амбицията на докторанта въз основа на личния изпълнителски опит да представи начини и възможности за разрешаване на професионални проблеми е свързана с внедряването на някои актуални техники и съвременни интерпретации на тези музикални произведения. За

овладяването на транскрипциите при бароковите творби предлага похвати като пластичност и правилна позиция на тялото и ръцете при изпълнението, схема за движение на палките и точната им номерация за съответните тонове. Стремещът за нови предизвикателства към изпълнителя е потърсил и осъществил при прилагането на малка промяна на нотния текст, използването на октавовите групи на инструментите, правилния подбор на палки, точна артикулация, прибавянето на орнаментика. Прецизното овладяване на едно произведение изисква точен и ясен план от първоначалното запознаване до окончателното му вътрешно осмисляне, свързано с динамиката на процесите в музикалната творба, която неизменно трябва да бъде в центъра на вниманието. Трудът е първото по рода си широкообхватно научно изследване, чиито обект на анализ и изводи е изпълнителската проблематика на пластинкови инструменти при транскрипции на барокови творби. В тези произведения наситената фактура и темпото, позволяват на съвременните инструменти маримба и вибрафон да докажат своите звукови, темброви и технически възможности.

Идеята да се създаде транскрипция на „Соната К 98” от Доменико Скарлати е съпроводена от личните творчески пристрастия на докторанта към творбата. При транскрибирането се пристъпва пестеливо към съкращения на няколко украшения, промяна на мордентите, динамиката. Изпълнена е в София през 2012 г.

Творческото предизвикателство към „Фуга сол минор” за цигулка от Й. С. Бах е продиктувано от интереси да създаде транскрипция за маримба, в която да внесе „нотка на съвременност”. Творбата е истинско техническо предизвикателство за изпълнителя. Намирането на оптималния звуков баланс по отношение на октавовите групи и правилния подбор на палки при транскрибирането на цялата фуга той е потърсил в съхраняването на авторската идея и открояването на пластинковите инструменти.

Стимулт на докторанта към „Голберг Вариации” от Й. С. Бах е предизвикан от желанието да разшири репертоара на перкусионистите с още едно камерно произведение, както и да внесе почит към бароковите

традиции. За постигането на определена звукова и пряка взаимовръзка между двете маримби препоръчва способности и методи, изискващи контрол на звукоизвличане, прецизност и точна артикулация в изпълнителския процес. „Идеята на тази преработка и нов съвременен прочит е да се съхрани бароковата традиция и да отвори нови пътища, по които да се преосмислят произведенията на старите майстори.” (стр. 106) Изпълнението на 1, 4, 5, 8 и 30 вариация е през 2016 г. в НМА.

От „Четиригодишните времена” на Антонио Вивалди, докторантът разглежда един от концертите „Лято”. Специално внимание се обръща на прилагането на различни технически похвати, тремоло, използването на много видове орнаменти, правилната позиция на тялото в съчетание с високите технически умения на изпълнителя се търси един нов и по-различен прочит върху изпълнителската проблематика на творбата. По убедителен начин е използвана идеята на докторанта втората част на концерта да се изпълни на вибrafон, инструмент с богати звукови възможности и обертонова характеристика. „...творбата транскрибирана и погледната по нов начин чрез инструментите маримба и вибrafон, открива различен свят в разбирането и изпълнението, както на барокови творби, така и в свиренето на ударни инструменти. (стр. 117) Концертът е изпълнен на 28 юни 2012 г. със Софийска филхармония и диригент Мартин Пантелеев.

Убедеността на докторанта да докаже безграничните възможности на бароковата музика в транскрипцията на „Буря” III част, от „Лято” из цикъла „Четиригодишните времена” от Антонио Вивалди е представена с възможностите на съвременните виртуални технологии. Идеята за обработка и монтаж на тази част е потърсена и постигната чрез обединяване на текста от партитурата за оркестър и соловия щим. Представеният проект съдържа малък оркестър от четири маримби и една маримба соло, а видеоклипът е осъществен в НМА „Проф. Панчо Владигеров”. Професионалният му опит позволява да търси, предлага и експериментира свои решения при транскрибирането и овладяване на творбата с цел намиране на верния път за изразяване на характера, стила и

замисъла на произведението. Интерпретационните проблеми са разгледани детайлно. Първият в световен мащаб проект върху тази част от творбата е реализиран на 13 октомври 2011 г. в Стара Загора.

С максимална коректност към музикалния материал и авторската идея, докторантът се стреми да съблюдава бароковата стилистика, лексика и гласоводене и в Транскрипцията за маримба върху „Ла Фолиа” на Антонио Вивалди. Изборът на проблематиката свидетелства изцяло за сериозността и смелостта на докторанта да пристъпи към интерпретация на творбата. Необходимостта от индивидуален подход при транскрибирането и овладяването на техническите проблеми на произведението са съобразени с диапазона, регистъра и качеството на инструмента. Предпочитанията в изпълнителския процес са продиктувани от избора, броя и стикинга на палките, от търсенето на звуково и темброво многообразие, съвършено владееене на ритъма, щрихи и ритмични нюанси. Докторантът успява логично, аргументирано и научно обосновано да защити своята позиция по отношение на изпълнителските проблеми в творбата. Премиерата на произведението е на 30.04.2014 г. в залата на НМА „Проф. Панчо Владигеров”.

В стремежа си за разширяване и обогатяване на своя репертоар и доказване на техническите и интерпретационни възможности на ударните инструменти (маримба) много изявени перкусионисти като Стивънс, Петер Садло и други търсят стилово разнообразие и правят транскрипции върху опуси на Й. С. Бах и други композитори на Бароковата епоха.

С предпочитанието и професионалния интерес към творбите в това изследване докторантът успешно се доказва и като изследовател, заявявайки определена позиция и излагайки собствено мнение.

Сценичната реализация на произведенията, разгледани и анализирани в труда, направените предложения, препоръки, конкретизирани най-вече върху транскрибирането и техническата страна на изпълнителската проблематика ще изпълнят определена роля в изграждането на цялостната интерпретаторска концепция на тези произведения. Поставените високи критерии за звукоизвличане,

гласоводене и виртуозитет при маримбата и вибратона днес са много актуални. Прекрасната идея на докторанта да проведе интервю със световно известния изпълнител, педагог и композитор проф. Емануел Сежурне и сподели неговото мнение и оценка по разглежданата проблематика е особено ценна. Целта на докторанта да представи един различен прочит върху изпълнителските проблеми на творбите, отговарящи на завишените изисквания и възможности на съвременния перкусионист е впечатляваща и е поставена на ново научно ниво. Адмирации за подбора на творбите и постиженията при транскрибирането, направено от различни инструменти (струнни, клавишни) за маримба и вибратон и предложените изпълнителски решения, успешно защитени с безспорен успех при сценичната реализация.

Авторефератът точно отразява съдържанието на дисертацията. Публикациите по темата на труда са свързани с нейното съдържание.

Приносните моменти на дисертационния труд са особено значими:

- За първи път у нас е представен дисертационен труд изцяло посветен на транскрипциите върху барокови произведения при пластинкови инструменти.

- За първи път в научната ни литература се изследват избрани барокови творби и се извеждат основните проблеми при транскрибирането.

- Анализирани са проблемите, свързани с интерпретацията на произведенията.

- За първи път в световен мащаб е реализирана разработка и транскрипция върху произведенията на Вивалди – „Лято” и „Ла Фолия”, транскрипция и световна премиера на „Лято” и с използване на съвременни виртуални технологии.

- Потърсени са допирните точки между епохата на барока и съвременността.

- Предоставя се информация за нови аранжimenti с класически и съвременни техники и начини на интерпретации с разработена нова виртуална технология.

- Разгледани са техническите и художествени възможности на маримбата и вибратона, направен е подбор на барокови произведения, с цел обогатяване и разширяване репертоара на тези инструменти.

- Теоретичните разработки на транскрипциите са с практическа приложимост и могат да провокират интереса на изпълнителите към нови интерпретационни търсения.

- Всички анализирани произведения в труда са представени от докторанта в концертно изпълнение.

- Доказва, че маримбата и вибратона са с големи технически и художествени възможности за солови изяви на съвременния изпълнител на ударни инструменти.

Като обобщение мога да заявя, че актуалността и потребността от дисертационния труд на Мирослав Димов са безспорни. Оценявам високо значимостта на труда като принос в научноизследователски и практико-приложен план.

В заключение на гореизложеното давам своята положителна оценка за труда и убедено предлагам на членовете на уважаемото научно жури да присъди на Мирослав Димов образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

27.02.2020 г.

проф. Живка Личева